

Kristina Ohlsson

Englevaktene

*Oversatt fra svensk av
Inge Ulrik Gundersen*

DA FILMEN BEGYNNER Å snurre, aner hun ikke hva hun vil få se. Hun forstår heller ikke hvilke katastrofale konsekvenser filmen og de beslutningene hun kommer til å ta vil ha for hennes videre liv.

Hun har satt projektoren på sofabordet, og filmen ruller over lerretet som hun i all hast har gravd fram fra kottet og satt opp midt på gulvet. Hun har lagt en bok under den fremre delen av maskinen for å få projektoren i riktig vinkel. Det er Levins bok *Et kyss før døden*. Hun fikk den i julepresang av en venninne, og har fortsatt ikke turt å lese den.

Lyden av projektoren som mater inn filmen er som hagl mot en vindusrute. Lyset i rommet er slukket og hun er alene i huset. Hun kan ikke forklare hvorfor filmen gjorde henne nysgjerrig fra første stund. Kanskje fordi hun ikke kunne huske å ha sett den før. Eller fordi hun føler at det er en grunn til at den har blitt holdt skjult for henne.

Det første bildet viser et rom hun er sikker på at hun kjenner igjen. Belysningen er dunkel og bildet er uskarpt. Noen har dekket til alle vinduene i rommet med forheng, men dagslyset trenger inn likevel. Det er mange vinduer, og det ser ut som om de går helt til taket. Filmen ruller videre, bildet blir skarpere. En dør blir åpnet og en ung kvinne kommer til syne. Hun nøler på terskelen, det ser ut som om hun sier noe. Hun ser mot kameraet og smiler prøvende. Bildet rykker, og det er tydelig at kameraet ikke står på stativ. Det er noen som holder det.

Kvinnen går inn i rommet, lukker døra bak seg.

Idet hun ser at døra blir lukket, skjønner hun hvor filmen er spilt inn. I lysthuset i hagen til foreldrene hennes. Uten at hun forstår hvorfor, blir hun redd. Vil slå av projektoren, men klarer ikke.

Så blir døra til lysthuset åpnet igjen, og en maskert mann kommer inn. Han har en øks i den ene hånden. Kvinnen hyler da hun får øye på ham, og rygger unna. Hun går rett inn i et av forhengene, og mannen griper tak i henne så hun ikke skal falle gjennom vinduet og ut i hagen. Han trekker henne mot midten av rommet, kameraet skjelver litt.

Deretter kommer det noen bilder hun ikke forstår. Mannen svinger øksa mot kvinnens bryst. Én gang, to ganger. Én gang mot hodet. Han fortsetter med kniv, og så – å, *herregud* – snart ligger hun livløs på gulvet. Det går ett, to, tre sekunder, og så er filmen slutt. Projektoren smatrer utålmodig, venter på at hun skal slå den av og spole filmen tilbake på rullen.

Hun klarer ingen av delene. Blikket hviler tomt på lerretet. Hva er det hun har sett? Med stive fingre slår hun til slutt av projektoren. Mater filmen tilbake. Spiller den igjen. Og igjen.

Hun er ikke sikker på at den er ekte, men det betyr egentlig ingenting. Innholdet er grusomt, og mannen bak masken gjenkjenner hun allerede andre gang hun ser filmen. Når er den lagd? Hvem er kvinnen? Og hvor var foreldrene hennes da noen okkuperte lysthuset deres, hengte forheng for alle vinduene og spilte inn en voldsfilm der?

Det blir kveld før hun tar beslutningen. Spørsmålene er flere enn svarene, men det påvirker ikke handlekraften hennes. Da han setter nøkkelen i døra og roper «Hei, kjære!» har hun allerede bestemt seg.

Hun skal aldri bli noens kjære igjen.

Og barnet hennes skal aldri få en far.

NÅTID

2009

SITAT FRA VITNEAVHØR AV ALEX RECHT, 01.05.2009

«Jeg har jobbet mer enn halve livet i politiet. Dette er den desidert verste saken jeg noen gang har vært borti. Den er et mareritt og et inferno av ondskap. En historie som er fullstendig blottet for lykkelig slutt.»

TIRSDAG

SOLEN HADDE VÆRT OPPE i mindre enn en time da Jørgen så et dødt menneske for første gang. Vinterens omfattende snøfall og alle vårens regnskurer hadde gjort bakken myk og fått vassfarene til å stige. Vær og vind hadde med forente krefter jobbet seg gjennom lag etter lag med jord som dekket den døde, og til slutt var det blitt et stort krater i bakken mellom steiner og trær.

Hun var likevel ikke helt synlig, den døde. Det var hunden som gravde henne fram. Jørgen sto rådvill i lysningen i skogen.

– Kom nå, Svante.

Han hadde alltid hatt vanskelig for å gjøre seg hørt. Sjefen hans hadde påpekt det i utallige utviklingssamtaler, og hans kone hadde forlatt ham nettopp av den grunn.

– Du tar så forbanna lite plass at du blir helt usynlig, hadde hun sagt den kvelden hun flyttet.

Og nå sto han i en skog som var fremmed for ham, med en hund som ikke var hans. Søsteren hans hadde insistert på at han skulle bo hjemme hos dem mens han passet Svante. Det var jo bare en uke, og det kunne vel ikke spille noen rolle for Jørgen hvor han bodde i den korte tiden.

Hun tok feil, Jørgen kjente det i hele kroppen. Det spilte stor rolle hvor man bodde. Verken han eller Svante var fornøyd med den løsningen.

Svake solstråler fant veien ned mellom trærne, lyste opp de morgenblanke trærne til gylne lysninger. Stille og fredelig. Det eneste som forstyrret var Svantes evinnelige graving i jordhaugen. Forlabbene gikk som trommestikker mot bakken. Jorden sprutet til alle kanter.

– Kom hit, prøvde Jørgen.

Hørtes litt strengere ut denne gangen. Men hunden var døv for bønnene hans og begynte å gjø. Av iver, av frustrasjon. Jørgen sukket. Han gikk oppgitt bort til Svante, klappet ham tafatt på ryggen.

– Du, vi må gå hjem nå. Vi var jo her i går også. Vi kan gå hit igjen i morgen.

Han hørte hvordan det lød. Som om han snakket til et lite barn. Men Svante var ikke et barn. Han var en schæfer på nærmere tretti kilo som hadde fått ferten av noe som var langt mer interessant enn matmors kjedelige bror, som sto og tråkket i en mosehaug.

Jørgen rakte fram hånden igjen, denne gangen for å feste båndet. De skulle hjem, om han så skulle dra Svante hele veien hjem til huset.

– Du må vise hvem som er sjefen, hadde søsteren hans sagt. Være tydelig.

Fuglekvitter fikk Jørgen til å flakke med blikket mellom trærne. Han ble plutselig redd for at det var noen andre i nærheten.

Med et klikk var Svante lenket, og samtidig som Jørgen gjorde seg klar til den siste kampen for å få hunden med seg hjem, så han plastsekken som var blitt avdekket av gravingen. Hunden låste kjevene, tennene bet gjennom plasten. Bet og rev av en stor bit av sekken.

En kropp?

Et dødt menneske i jorden?

– Svante, på plass, ropte Jørgen.

Hunden stoppet midt i bevægelsen og rygget. For første og eneste gang adlød han sin midlertidige herre.

VITNEAVHØR AV FREDRIKA BERGMAN, 02.05.2009,
KL 13.15 (lydopptak)

Til stede: Urban S, Roger M (avhørsleder en og to). Fredrika Bergman (vitne).

Urban: Kan du fortelle om hendelsene på Storholmen 30. april, sent på ettermiddagen?

Fredrika: Nei.

(Vitnet ser irritert ut)

Urban: Nei? Ok, hvorfor ikke?

Fredrika: Jeg var ikke delaktig.

Roger: Men du burde kunne si noe om bakgrunnen.

(Stille)

Urban: Det er et lovbrudd å ikke samarbeide med oss i denne situasjonen, Fredrika.

(Stille)

Roger: Vi vet jo egentlig alt allerede. Vi tror i hvert fall at vi gjør det.

Fredrika: Hva skal dere med meg da?

Urban: Jo, du skjønner at dette med å tro hører egentlig ikke hjemme i politiarbeid. Og Peder Rydh er kollega av oss alle tre. Hvis det fins formildende omstendigheter, vil vi gjerne vite det nå.

(Vitnet ser sliten ut)

Roger: Du har hatt det jævlig de siste ukene, vi vet det. Mannen din har sittet i varetekt og datteren din ...

Fredrika: Vi er ikke gift.

Roger: Unnskyld?

Fredrika: Spencer og jeg er ikke gift.

Urban: Det spiller ingen rolle, denne saken har vært en stor påkjenning og ...

Fredrika: Dere er faen ikke sanne. Formildende omstendigheter ... hvor mange trenger dere? Jimmy, hans egen bror, er død. Død. Skjønner dere?

(Pause)

Roger: Vi vet at Peders bror er død. Vi vet at Peder befant seg i en farlig situasjon. Men forsterkninger var på vei, og det var

ingenting som tydet på at han ikke hadde situasjonen under kontroll. Så hvorfor skjøt han?

(Vitnet gråter)

Roger: Kan du ikke fortelle hele historien, fra begynnelse til slutt?

Fredrika: Men dere vet jo alt allerede.

Urban: Ikke alt, Fredrika. Da hadde vi ikke sittet her nå.

Fredrika: Hvor vil dere jeg skal begynne?

Urban: Med begynnelsen.

Fredrika: Med at Rebecca Trolle ble funnet?

Urban: Ja, det er vel en bra begynnelse?

(Stille)

Fredrika: Da begynner jeg der.

KRIMINALOVERBETJENT TORBJÖRN ROSS sto stille under tretoppene i lysningen i skogen. Ryggen rett, føttene i gummistøvler med fôr. En kald vårvind smøg forbi, solstrålene skinte mellom trærne. Det var snart på tide å sette ut båten.

Torbjörn iakttok det makabre funnet som var blitt avdekket da de sprettet opp de to plastsekkene hunden hadde gravd fram en time tidligere. En bol og en underkropp.

– Hvor lenge har hun ligget her? spurte han rettsmedisineren som var blitt tilkalt.

– Umulig å si eksakt her på stedet. Men jeg vil gjette på rundt to år.

Torbjörn plystret.

– To år!

– Jeg gjetter, Ross.

En politiassistent kremtet ved siden av Torbjörn.

– Vi finner ikke hendene og hodet.

Torbjörn murret.

– Funnstedet er gammelt, jeg vil at vi skal finkjemme hele området og se om de øvrige kroppsdelene er i nærheten. Bruk hundene, grav forsiktig.

Han ventet ikke å finne verken hender eller hode, men han ville være sikker i sin sak. Slike saker tiltrakk seg alltid stor oppmerksomhet fra mediene. Feilmarginen var liten.

Han snudde seg mot rettsmedisineren igjen.

– Hvor gammel tror du hun er?

– Jeg kan dessverre ikke si noe mer nå enn at hun er ung.

– Og hun har ikke en tråd på kroppen.

– Nei, jeg finner ingen spor etter forråtnede klær.

– Et seksualdrap.

– Eller et drap der det var jævlig viktig at offeret ikke kunne identifiseres.

Torbjörn nikket tankefullt.

– Det kan det også være.

Rettsmedisineren holdt fram en liten gjenstand.

– Se her.

– Hva er det?

– En navlepiercing.

– Fy faen.

Smykket hvilte mellom tommelen og pekefingeren hans. En sølvring med en liten brikke. Torbjörn gned den mot jakkeermet.

– Det står noe her.

Han myste, vendte seg bort fra det skinnende sollyset.

– Jeg tror det står «Frihet».

Smykket gled ut av hånden hans og forsvant ned i jorden da han sa ordet.

– Faen også.

Rettsmedisineren så trist ut.

Torbjörn plukket opp smykket igjen og hentet en bevispose til å oppbevare det i. Identifiseringen ville bli enkel når de hadde smykket til hjelp. Merkelig at en gjerningsmann som ellers hadde vært så nøye skulle overse en så avgjørende detalj.

Kroppsdelen ble løftet meget varsomt over på en bære, dekket til og båret vekk. Torbjörn ble stående for å ringe en telefonsamtale.

– Alex, sa han. Unnskyld at jeg forstyrrer deg så tidlig, men jeg ville ringe og varsle deg om en sak som garantert kommer til å havne på pulen din.

Det begynte å bli tid for lunsj. Spencer Lagergren var egentlig ikke sulten, men siden han hadde et møte ved ettiden og ikke visste hvor lang tid det ville ta, ville han forsikre seg om at han hadde spist før han gikk dit.

Han spiste kylling og ris på Kung Kråls restaurant ved Gamla torget i Uppsala, og deretter spaserte han raskt gjennom byen, opp mot Carolina Rediviva, forbi det majestetiske biblioteket og videre mot Engelska parken, der det litteraturvitenskapelige fakultetet holdt til. Hvor mange ganger hadde han ikke gått denne strekningen? Noen ganger var han fristet til å tro at han kunne gå den med bind for øynene.

Beinet og hoften begynte å verke da han var omtrent halvveis. Legene hadde lovet ham full førlighet etter bilulykken hvis han bare var tålmodig. Til å begynne med hadde håpet likevel sviktet. Det hadde vært så forbanna nære på. For en helvetes ironi det ville vært å dø akkurat da alt var i ferd med å ordne seg. Etter flere tiår med ulykke skulle Spencer ta seg i nakken og gjøre godt. Og så ble det altså enda mer ulykke.

Han hadde vært sykmeldt i flere måneder. Da han ble far for første gang, hadde han nettopp lært seg å gå igjen. Under fødselen visste han ikke om han skulle sitte eller stå. Jordmoren tilbød seg å trille inn en seng til ham, sånn at han kunne ligge ved siden av, men han avslo bestemt.

Med barnet kom ny energi og evne til rekonvalesens. Bruddet med Eva ble på langt nær så dramatisk som han hadde forestilt seg. Bilulykken som nesten hadde kostet ham livet, overskygget flyttingen, og hans daværende kone sa ikke et ord mens de innleide flyttefolkene tømte deres felles hus for hans eiendeler i løpet av noen timer. Spencer var selv med for å påse at alt gikk rolig for seg, og han fulgte flyttejobben fra favorittstolen sin. Da lastebilen var pakket, føltes det nesten symbolsk å reise seg fra lenestolen og la den bli båret ut som siste kolli.

– Ta vare på deg selv, sa han da han sto i døra.

– Du også, sa Eva.

– Vi snakkes.

Han løftet hånden til en nølende avskjedshilsen.

– Det gjør vi.

Hun smilte da hun sa det, men øynene var blanke av tårer. Idet han skulle lukke ytterdøra, hørte han henne hviske:

– Vi hadde det fint av og til, ikke sant?

Han viste med et nikk at han var enig, men halsen var for tykk til at han klarte å si noe. Han lukket døra til huset som hadde vært deres felles hjem i snart tretti år, og fikk hjelp ned trappa av en av flyttekarene.

Det var snart ni måneder siden nå, og han hadde ennå ikke vendt tilbake.

Livet hadde derimot vært fullt av andre, mer trivielle tilbakevendinger etter bilulykken. Å begynne å jobbe igjen for eksempel. Ryktet om at den aktede professoren hadde forlatt kone og hjem for å bo sammen med en ung kvinne som nettopp hadde født deres felles barn i Stockholm, spredte seg som en løpeild på fakultetene. Spencer konstaterte med et smil at folk ikke visste om det passet seg å gratulere ham da han ble far.

Det eneste han hadde vanskelig for å takle i sitt nye liv, bortsett fra den begrensede førligheten, var flyttingen til Stockholm. Han følte seg plutselig sjelelig villfarene. Da lokaltoget bremsset ned på stasjonen i Uppsala, ville han ikke reise tilbake igjen. Byen var en stor del av hans identitet, ikke bare yrkesmessig, men også privat. Han passet dårligere inn i Stockholms puls. Og han savnet Uppsala mer enn han ville innrømme.

Han var framme ved universitetet. Dekanen på litteraturvitenskapelig fakultet het Erland Malm, og han og Spencer hadde kjent hverandre siden de begge var nyansatte doktorander. De hadde aldri vært nære venner, men de hadde heller ikke vært fiender, ikke engang konkurrenter. Man kan si at relasjonen hadde vært god, men ikke noe mer.

– Slå deg ned, Spencer, sa Erland.

– Takk.

Det var godt for beinet og hoften å få hvile etter spaserturen. Stokken hengte han på armlenet.

– Jeg er redd jeg har fått litt beklemmende informasjon, sa Erland.

Beklemmende?

– Tova Eriksson, husker du henne?

Spencer tenkte seg om.

– Jeg var veileder for henne i høst. Sammen med den nye doktoranden, Malin. Det var da jeg hadde begynt å jobbe halv tid.

– Hvordan husker du samarbeidet ditt med Tova?

En lyd fra gangen minnet dem på at døra til Erlands kontor sto åpen. Erland reiste seg og lukket den.

– Jeg husker det som uproblematisk.

Spencer slo ut med begge hender, ønsket at han hadde fått en kopp kaffe.

– Hun var riktignok ikke særlig ambisiøs, og både Malin og jeg lurte på hvorfor hun hadde valgt et så innfløkt oppgaveemne. Det var ikke lett å få henne på riktig vei. Jeg husker at hun ikke ble godkjent på avslutningsseminaret.

– Hadde du mange møter med henne?

– Nei, bare et par stykker. Resten tok Malin seg av. Jeg tror det irriterte henne, Tova altså. Hun ville helst ikke ha en doktorand som veileder.

Stokken holdt på å velte. Spencer lente den mot Erlands skrivebord.

– Hva dreier dette seg om, egentlig?

Erland kremtet.

– Hun sier at du motarbeidet henne under hele oppgavearbeidet. At du nektet å hjelpe henne hvis hun ikke ...

– Hvis hun ikke?

– Utførte seksuelle tjenester med deg. For deg.

– Unnskyld?

Spencer lo før sinnet kom lynende.

– *Unnskyld meg*, men dere tar vel ikke dette på alvor? Jeg hadde nesten ingenting med henne å gjøre, har dere snakket med Malin?

– Vi har snakket med Malin, og hun støtter deg. Men hun innrømmer samtidig at hun ikke var med på dine møter med Tova.

Den siste setningen ble hengende i luften.

– For helvete, Erland. Jenta kan ikke være ved sine fulle fem. Jeg har aldri oppført meg dårlig mot noen av mine studenter, det vet du. Erland så brydd ut.

– Du har jo for faen barn med en av dine tidligere studenter. Det er flere her på fakultetet som syns det er underlig. Ja, ikke jeg altså, det vet du, men andre.

– Hvem da?

– Nå skal vi ikke hisse oss opp, men ...

– *Hvem da?*

– Eh ... Barbro og Manne. For eksempel.

– Barbro og Manne! Manne er jo for faen samboer med sin egen stedatter og ...

Erland slo hånden i skrivebordet i ren frustrasjon.

– Nå er det deg vi snakker om. Det med Manne var et dårlig eksempel, jeg trekker det tilbake.

Han sukket tungt.

– En annen student sier at du omfavnet Tova ved en anledning.

Spencer lette i den overopphetede hjernen sin.

– Hun sa at faren hennes hadde fått hjerteinfarkt, at det var derfor hun hadde konsentrasjonsvansker. Fordi hun brukte så mye tid hos ham på sykehuset.

– Faren hennes er død, Spencer. Han var kommunestyreleder her i byen og døde av leukemi for flere år siden.

Stokken veltet, og Spencer lot den ligge.

– Er du sikker på at det var derfor du ga henne en klem?

Spencer så på ham, og Erlend prøvde igjen.

– Jeg mener, det bør jo ikke være noe galt med en klem. Så lenge man vet hvorfor man gir den.

– Hun sa at faren hennes var syk, Erland. Hun sa det.

Erland vred på seg.

– Vi må gå videre med dette, Spencer.

Aprilsolen fant veien inn i rommet, fikk skyggene fra blomstene i vinduet til å danse på gulvet. Snart var det Valborgsmesseaften, og studentene forberedte seg til fest. Piknik i parkene, flåterace i Fyrisån.

– Hører du hva jeg sier, Spencer? Dette er alvor. Tovas bestevenn er nyvalgt leder i studentforeningens likestillingsutvalg, det ser ikke bra ut hvis vi ikke tar det hun sier på alvor.

– Men hva med meg, da?

Hjertet fullt av lengsel etter Fredrika.

– Du har hatt et hardt år, ta permisjon en stund.

– Hvis det er ditt siste ord i denne saken, er det mye mulig at jeg ikke kommer tilbake.

Forskrekkelse bak maktens skrivebord.

– Men hør nå på meg. Dette kommer til å være over før sommeren er her. Jenter som Tova blir alltid avslørt hvis de farer med løgn.

– Hvis de farer med løgn?

Spencer reiste seg med et fnys.

– Jeg hadde ventet meg mer av deg, Erland.

Dekanen var taus, han gikk rundt bordet og plukket opp stokken til Spencer.

– Hils Fredrika.

Spencer forlot rommet i sinne uten å svare. Men han var ikke bare sint, han var bekymret også. Hvordan i helvete skulle han komme seg ut av dette?

– Rebecca Trolle, sa Alex Recht.

– Hvordan kan du vite det? spurte Torbjörn Ross.

– Fordi jeg ledet etterforskningen da hun forsvant for snart to år siden.

– Og dere fant henne aldri?

– Tydeligvis ikke.

– Hun mangler hender og hode, og kroppen er ille tilredt. Identifiseringen kommer til å bli vanskelig, men kan selvsagt løses med DNA, hvis vi har materiale å sammenligne med.

– Det har vi. Men du kan betrakte den formelle identifiseringen som en formalitet, jeg vet at det er Rebecca dere har funnet.

Alex følte kollegaens blikk, han hadde møtt flere sånne blikk enn han hadde tall på det siste halvåret. Spørrende øyne som lot som om de utstrålte medfølelse, men som ikke rommet annet enn tvil.

Det var som om de spurte: Holder han? Orker han dette nå som kona har gått bort?

Personalsjef Margareta Berlin hadde vært et befriende unntak.

– Jeg stoler på at du gir meg de signalene jeg trenger, hadde hun sagt. Ikke nøl med å be om støtte. Og ikke tvil på at jeg står bak deg. For det gjør jeg. Hundre prosent.

Først da hadde Alex senket guarden og bedt om permisjon.

– Ikke sykmelding? Jeg kan ordne det.

– Nei, permisjon. Jeg skal ut og reise.

Til Bagdad, kunne han tilføyd, men det virket altfor spektakulært til å si høyt.

Alex holdt navlesmykket opp foran seg.

– Moren hennes ga henne dette smykket som eksamensgave. Det er derfor jeg vet at det er henne.

– Det var da litt av en gave.

– Hun fikk også tjuefem tusen kroner som startkapital til sine kommende studier. Rebecca var den første i familien som studerte videre, og moren var veldig stolt av henne.

– Er det noen som har kontaktet henne? Moren altså.

Alex tok blikket fra smykket.

– Ikke ennå. Jeg tenkte jeg skulle ta det i morgen.

– Ikke i dag?

– Nei. Jeg vil først se om vi finner offerets hode og hender i løpet av dagen. Det er ingen grunn til hastverk. Moren har ventet så lenge allerede. En dag fra eller til spiller ingen rolle.

Det var først da han hadde sagt ordene at han kjente hvor vondt de gjorde. En dag kunne være en livstid. Han kunne selv ha gitt ti år av livet sitt for å få være sammen med Lena én dag til. Én eneste dag.

At savn kunne gjøre så vondt.

Alex puttet smykket ned i posen igjen med lett skjelvende hånd.

– Hvordan er bemanningen i gruppen din nå? Kan dere påta dere en så stor sak som denne? sa Torbjörn.

– Det tror jeg nok.

Torbjörn så spørrende ut.

– Er Rydh fortsatt i gruppen?

– Han er der fortsatt. Og Bergman. Men hun er foreløpig hjemme med datteren sin.

– Ja visst.

Kollegaen flirte.

– Ble ikke hun på tjukken med en gammel professor?

Han sluttet å flire da han så ansiktsuttrykket til Alex.

– Den typen drittsnakk kan du ta med noen andre, Torbjörn. For jeg bryr meg virkelig ikke noe om det.

Torbjörn dreide samtalen i en annen retning.

– Men hun burde vel være tilbake snart?

– Jeg tror det. Ellers har jeg ekstra etterforskere jeg kan bruke. Men det hadde vært fint om Fredrika kunne komme tilbake fort, gjerne i morgen.

Alex smilte matt.

– Man vet aldri, sa Torbjörn. Kanskje hun har blitt lei av å gå hjemme.

– Kanskje, sa Alex.